

Pöytäkirja

14.9.2021

 VN/16699/2021
 VN/16699/2021-VM-12

 Valtionavustustoiminnan kehittämis- ja
 digitalisointihanke

Kuntajaoston kokous 6/2021

Aika perjantai 3.9.2021 klo 09.00-11.00

Paikka TEAMS

Läsnä	Jani Heikkinen VM	puheenjohtaja
	Suvi Savolainen VM	varapuheenjohtaja
	Sami Salonen OKM	
	Pilvi Rantanen STM, poissa	
	Tero Tyni VM, poissa	
	Jaana Walldén VM	
	Laura Saijonmaa YM	
	Päivi Väisänen-Haapanen Suomen kuntaliitto	
	Matti Mäkelä Turun kaupunki	
	Mika Itänen Seinäjoen kaupunki, sijainen Kati Keskinen	
	Janne Airaksinen Lapinlahden kunta	
	Riitta Pitkänen Pohjois-Pohjanmaan liitto, poissa	
	Susanna Lammassaari Lapin aluehallintovirasto	
	Ulla Suomela VM	sihteeri

1 Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen 9.01.

2 Ilmoitusasiat

Todettiin tiedossa olevat poissaolot ja sijaiset.

3 Kokouksen esityslista

Hyväksyttiin 27.8.2021 päivätty esityslista kokouksen työjärjestykseksi.

4 Edellisen kokouksen muistio

Hyväksyttiin edellisen kokouksen (4.6.2021, 5/2021) kokousmuistio.

5 Jaoston tilannekatsaus ja työn eteneminen

Todettiin tiedoksi jaoston tilanneraportti. Riskienhallintakyselyn tulokset on saatu. Kokoussuunnitelma aikatauluineen on tarkennettu. Kuntajaoston esittelyaineistoa on päivitetty. Data-analytiikkakartoitusten tulokset sekä hakija- ja myöntäjäkyselyn tulokset taustoineen ovat valmistuneet. Väiliraporttiluonnos on ollut kommenteilla jaoston jäsenillä. Investointinyrkin työ on aloitettu. Kokouksissa on tarkasteltu avustuskokonaisuutta ja investointiavustusten käsitteitä. Seuraavassa vaiheessa viimeistellään jaoston väiliraportti ja se julkaistaan VM:n julkaisusarjassa. Tietovarantokysymykset on otettu työn alle ja tarkastelussa on ollut erilaiset rekisterit, joihin

 Postiosoite
 Postadress
 Postal Address
 Valtiovarainministeriö

 Käyntiosoite
 Besöksadress
 Office

 Puhelin
 Telefon
 Telephone

 Faksi
 Fax
 Fax

 s-posti, internet
 e-post, internet
 e-mail, internet

 PL 28
 00023 Valtioneuvosto

 Snellmaninkatu 1 A
 Helsinki

 29 516 001
 35 829 516 001

valtiovainministerio@vm.fi

asiakastietoa kertyy. VA-tietojärjestelmään tehtävään asiakastiedon määrittelytyöhön on osallistuttu. Tämän hetkisiä tuloksia tarkastellaan seuraavassa kokouksessa. Mahdollinen myöntäjille suunnattava tietovarantokysely siirretään myöhempään ajankohtaan ja kyselyn toteuttamisen tarpeellisuutta arvioidaan vielä myöhemmin. Kuntajaoston kehittämis ehdotusten työstäminen käynnistyy. Investointinyrkin työtä jatketaan avustustoiminnan suunnittelun tarkastelulla. Työn alle seuraavassa vaiheessa otetaan hakuilmoitukset, - ohjeet ja –lomakkeet. Metropolipolitiikan kokeilu, jossa pilotoidaan avustusten suunnittelua uuden toimintamallin mukaisesti on siirtynyt hieman myöhemmäksi. Ministeriöiden selvityksessä on aihealueen tarkempi rajaaminen. Osaamiskeskusten avustamisen sijaan tarkasteluun otettaneen kotona olevien maahanmuuttajien ja maahanmuuttajanaisten osaamisen kehittäminen.

6 Kokoussuunnitelma ja esittelyaineisto

Todettiin tiedoksi päivitetty kokoussuunnitelma ja päivitetty jaoston esittelyaineisto. Kuntajaoston työ tulee keskittymään kehittämis ehdotusten laadintaan ja tietovarantokysymyksiin. Marraskuun kokoukseen on tulossa Leena Rantalan laatiman arviointiraportin esittely valtionavustustoiminnan uudistamisen vaikutuksista tiedon julkisuuden, avoimuuden ja hyödyntämisen näkökulmista. Käytiin keskustelua seuraavaan kokoukseen tulevasta kuntapolitiikan tulevaisuustyön esittelystä. Sovittiin, että esitellään työn kokonaisuutta sekä rahoitusjaoston tekemää työtä. Jaostojen linjauksia ja johtopäätöksiä on tarpeen yhteensovittaa. Kuntapolitiikan tulevaisuustyö valmistuu vuoden vaiheessa.

7 Riskienhallintakyselyn tulokset

Todetaan tiedoksi riskienhallintakartoituksen tulokset. Kuntajaoston työhön kohdistuu pääosin vähäisiä tai kohtalaisia riskejä. Riskit ovat kasvaneet talous- ja sopimusasioiden, henkilöstöresurssien, ohjauksen ja päätöksenteon sekä viestinnän osalta. Talous- ja sopimusasioiden riskit kohdistuvat ennen kaikkea hankkeeseen eivät niinkään kuntajaoston työhön. Riskinä on, että tiedolla johtamisen ja vaikuttavuuden arvioinnin tavoitteet eivät suodatu päätöksentekoon. Tämä riski on tunnistettu myös hankkeen tasolla. Vastaavan tyyppisiä havaintoja on tehty OECD:n Suomen hallinnon kehittämisestä koskevissa kehitysehdotuksissa sekä aiemmin toteutetuissa va-hankkeen selvityksissä Toimialojen ja avustusmuotojen eroavaisuuksien tunnistamiseen liittyviä huolia on tuotu esille myös toteutettujen kartoitusten yhteydessä. Valtioavustusten uusi toimintamalli on viitekehys, jota lähdetään soveltamaan va-viranomaiskohtaisesti käyttöönottojen yhteydessä, joten siinä voidaan huomioida toimialojen/avustusmuotojen eroja. Eroavaisuuksia huomioidaan myös kuntajaoston työssä.

Kuntien mahdollisuuksia seurata hanketta parannetaan tiedottamalla seuraavassa kuntautiskirjeessä mahdollisuudesta tilata valtionavustusten uutiskirjeestä. Osana käyttöönottoprojektia myöntäjien hakijaviestintää tullaan tukemaan viestintämateriaaleilla. Valtionavustuksista käytävä keskustelun sävy on kielteistä. Valtionavustus uudistuksen hyödyistä ja toimenpiteistä ei pystytä viestimään riittävästi. Keskustelua tarvitaan siitä, missä kohtaan valtionavustus on fiksu rahoitusmuoto. Myös lainsäädäntöön liittyviä riskejä sekä muutostarpeita valtionavustuslain säädäntöön olisi hyvä tunnistaa. Esimerkkinä koulutuksen tasa-arvorahan osalta halutaan avustamisen mallia helpottaa ja hyödyntää avustustoiminnassa tilastointia, mutta tarvittaisiin muutoksia tilastolakiin.

Työryhmän asiantuntijuuden riittävyys nousi yhdeksi riski. Keskeiset myöntäjät ovat hyvin edustettuina jaoston ja nyrkkien työssä. Keskusteluita erityisesti Keha-keskukseen suuntaan pitää lisätä. Kehittämis ehdotusluonnoksia ja jaoston työn tuloksia on hyvä käydä lävitse kuntajaoston jäsenten omissa organisaatioissa.

8 Hakija- ja myöntäjäkyselyn tulokset taustoittain

Todettiin tiedoksi hakija- ja myöntäjäkyselyn tulokset taustoittain. Hakijoiden taustoilla ei ollut vaikutusta kyselyn tuloksiin. Maakuntaliitot ovat pidemmällä avustustoiminnan suunnittelussa uuden toimintamallin mukaisesti. Myöntäjien johdolla on hieman positiivisempi käsitys avustustoiminnan nykytilasta suhteessa asiantuntijoihin. Vastaavia havaintoja on tehty mm. tiedolla johtamisen kyselyissä. Elinkeinotoimialalle avustuksia myöntävät viranomaiset ovat hieman lähempänä uuden toimintamallin mukaista avustustoiminnan suunnittelua. Eniten yhteistyössä ja verkostomaisessa suunnittelussa kirittävää näyttäisi olevan opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalalla. Käytiin keskustelua siitä, että avustusmuodot voivat olla yksi syy siihen, että vastaukset eroavat. Taustoittain olevista tuloksista on saatavissa tarvittaessa graafiset esitykset.

9 Data-analytiikkakartoituksen tulokset

Todettiin tiedoksi data-analytiikkakartoituksen tulokset. Painotettiin, että tuloksien osalta on syytä huomioida tietoperustassa olevat puutteellisuudet. Valtionavustuksia pystyttiin kohdentamaan 1,9 mrd. euroa eri toimijoille. Avustuskokonaisuuden arvioidaan olevan 2,5 mrd. euroa vuonna 2020. Data-analytiikkakartoituksen tulokset havainnollistavat kuntakentälle myönnettävien avustuksien kokonaisuutta.

10 Väli­raportin luonnos

Käytiin keskustelua väli­raportista. Raporttiluonnokseen tehdyt kommentit huomioidaan. Keskusteltiin johtopäätöslukuun nostettavista asioista. Päätettiin, että johtopäätöksiin tehdään nostot rahoitusasioista, valtionavustusprosessista (avustustoiminnan suunnittelu, avustustoiminta ja lopputulosten arviointi ja jakaminen) sekä tietovarantojen, talouden ja viestinnän kehittämistarpeista. Keskusteltiin myös väli­raportin rakenteesta ja siitä voidaanko kartoituksen yhteen­veto esittää osana johtopäätöksiä tai voiko siitä seuloa keskeiset nostot johtopäätöksiin.

Käytiin keskustelua kuntarahoituksesta. Peruspalvelujen rahoittaminen painottuu VOS-rahoitukseen. Avustustoiminnalla ei tulisi kiristää kuntien tehtävien toteuttamisen väljyyttä tai puuttua kunnalliseen itsehallintoon. Käytiin keskustelua avustusmuodoista ja siitä ovatko avustusmuodot optimaalisia kuntien tehtävien hoidon kannalta. Tätä rahoituskokonaisuutta ja valtionavustusten roolia on tarpeen pohtia. Valtionavustuksilla on kohdennettu lisärahoitusta esim. koronan aikana. Avustusten rooli voisi keskittyä kehittämiseen, uusien ideoiden kokeiluun ja uuden lainsäädännön toteuttamiseen. Todettiin mahdollinen tarve selvittää myöntäjiltä perusteita pitkäaikaisiin avustuksiin.

Johtopäätöksissä olisi hyvä nostaa esille kuntien erilaisuutta, erilaisia resursseja ja mahdollisuuksia sekä kuntien rakenteiden ja järjestämisen erilaisia tapoja. Todettiin, että raportti on kattava ja antaa paljon yleistä tietoa kuntien valtionavustuksista. Tarvittaessa kommentteja voi jättää 10.9. asti.

11 Kuntien valtionavustuskäytänteiden kehittämiskohteet

Käytiin keskustelua kuntien valtionavustuskäytänteiden kehittämiskohteista ja niiden työstämisestä. Jaoston tulee laatia kehittä­mishdotukset kolmesta kokonaisuudesta; 1) ehdotukset vaikutuksen mittaamisen periaatteista, 2) ehdotukset tiedon julkistamisesta ja jakamisesta ja 3) ehdotukset valtionavustuskäytänteiden yhtenäistämistä.

Käytiin keskustelua työstettävistä kehittä­mishdotuksista. Kehittä­mishdotukset liittyvät uuteen toimintamalliin, kuten tavoitteiden asettamiseen, yhteistyössä tapahtuvaa avustustoiminnan suunnitteluun, tulosten arviointiin (missä onnistuttiin ja mitä opittiin) ja tulosten hyödyntämiseen seuraavan avustus­kierroksen suunnittelussa. Laaja-alaisemmat ja pidempiaikaiset avustukset ja yhteistyössä tapahtuva suunnittelu voisi lisätä luottamusta ja auttaa hakemusten laadinnassa. Tarvitaan myöntäjien avustustoiminnan ajankäyttöön ja resursointiin. Muutoksia tarvitaan myös hakijoiden prosesseihin. Ilmiö­lähtöisyyden korostaminen ja poikkihallinnollisuus ovat niitä suuntia, johon avustustoimintaa VA-hankkeessa kehitetään. Todettiin, että viestintää ja vuorovaikutukseen liittyviä kysymyksiä tulisi tarkastella tarkemmin seuraavissa kokouksissa.

12 VA hankkeen tilanne

Todetaan tiedoksi hankkeen tilanne. Käyttöö­nottosuunnittelu on edennyt. Va-viranomaisten kehittä­mis- ja käyttöö­nottoprojektista on laadittu kuvaukset ja käyttöö­nottoon liittyviä rooleja on täsmennetty. Valmistelussa on myös projektien hallintaan liittyviä toimintatapoja. Ensimmäiset käyttöö­notot käynnistyvät keväällä 2022 ja ne kohdistuvat opetus- ja kulttuuritoimen hallinnonalaan.

Järjestö­jaoston työn jatkoksi ollaan asettamassa järjestö­työryhmä. Sen tehtävänä on laajentaa ja konkretisoida järjestö­jaoston ehdotuksia myös muihin kuin rahapeli­tuottoja saavien järjestöjen avustustoimintaan. Järjestö­työryhmän toimikausi kestää lokakuun alusta lokakuulle 2023. Työryhmään tulee edustusta kaikista ministeriöistä/hallinnonaloilta sekä järjestöistä.

Hae avustuksia –palvelun pilotointi käynnistyy. Palosuojelurahaston avustukset julkaistaan haeavustuksia-palvelussa. Hae avustuksia –palvelun demotilaisuus on 7.10. ja siihen on lähetetty erillinen kutsu kuntajaoston jäsenille.

Valtionavustuslainsäädäntö on menossa eduskuntaan syksyllä. Lisäksi asetusluonnos on työn alla. Merkittävin asia koskee tiedonsiirtovelvoitetta hae avustuksia- ja tutki avustuksia-palveluihin. Asetusluonnos tulee lausunnoille syksyn aikana ja siitä muistutetaan vielä kuntajaoston jäseniä.

VM:n nettisivuilla on julkaistu kuntajaostolle oma sivusto. Sivusto pohjautuu hankeikkunassa oleviin tietoihin. <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM084:00/2021>

13 Sidosryhmähankkeiden tilanne

Todettiin tiedoksi sote-uudistuksen tilanne. Välihallinto on perustettu ja toimenpanosuunnittelu on käynnistynyt. Näihin tehtäviin kohdennetaan myös valtionavustuksia.

Tulevaisuuden kunta politiikan toimenpidevaihtoehtoja valmisteleavan työryhmän tilannetta tarkastellaan seuraavassa kokouksessa. 25.8 pidetyn verkkoseminaarin tallennetta ja esityksiä voi katsoa linkistä: <https://vm.fi/tapahtumat/2021-08-25/verkkoseminaari-valahdyksia-tulevaisuuden-kuntapolitiikasta>

14 Muut asiat

Mahdollisesti muita esille tulevia asioita ei ollut.

15 Seuraava kokous

Kuntajaoston seuraava kokous pidetään 21.9.2021 13-15, TEAMS. Seuraavan kokouksen esityslistalla: Tulevaisuuden kunta politiikka, tietovarannot/asiakastiedot, investointinyrkin tilanne ja kehittämisehdotuksien työstäminen

16 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen kello 11.00.

Pöytäkirjan vakuudeksi,

Ulla Suomela, erityisasiantuntija, kuntajaoston sihteeri

Liitteet	-
Jakelu	Kuntajaoston jäsenet
Tiedoksi	Ohjausryhmä Hankeikkuna